

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu za sklep Evropskega parlamenta in Sveta o programu Skupnosti za zaposlovanje in socialno solidarnost — PROGRESS

COM(2004) 488 final

(2005/C 255/13)

Svet je 9. septembra 2004 sklenil, da v skladu s členom 262 Pogodbe ES Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu: *predlog za sklep Evropskega parlamenta in Sveta o programu Skupnosti za zaposlovanje in socialno solidarnost — PROGRESS*

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo dela na tem področju, je mnenje sprejela 15. marca 2005. Poročevalec je bil **gospod Greif**.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 416. plenarnem zasedanju 6. in 7. aprila 2005 (seja z dne 6. aprila 2005) s 127 glasovi za, 2 glasovoma proti in 17 vzdržanimi glasovi.

1. Ozadje in okvirji programa Skupnosti PROGRESS

1.1 V svojem sporočilu ⁽¹⁾ o finančni perspektivi 2007-2013 Komisija poudarja odločilen pomen socialno-politične agende za uresničevanje lizbonske strategije. V tej zvezi je Komisija julija 2004 sprejela paket predlogov, ki so usmerjeni v poenostavitev in racionalizacijo pri izdatkih EU na področju zaposlovanja in socialnih zadev, zlasti glede določb o financiranju.

1.2 Predlagana racionalizacija mora po mnenju Komisije povečati zunanji vpliv, jasnost in skladnost instrumentov, da bo prinesla koristi predvsem za končnega uporabnika. To se mora uresničiti predvsem s poenostavitvijo instrumentov v pravnem in upravno-tehničnem pogledu kakor tudi z racionalizacijo proračunskih struktur in izogibanjem podvajanju.

— Tako mora novi evropski socialni sklad (ESS) (2007-2013), zahvaljujoč nižjim administrativnim stroškom, manjšemu številu predpisov in večji decentralizaciji biti enostavnejši za upravljanje in bolje pripravljen, da bi povezal finančne pomoči s strategijami za spodbujanje zaposlovanja in za utrditev gospodarske in socialne kohezije v okviru evropske strategije zaposlovanja (EBS). ⁽²⁾

— Poleg tega si Komisija prizadeva za povezavo obstoječih programov v skladne programe z usklajenimi izvedbenimi določili, kar utemeljuje z boljšo porazdelitvijo virov. To se mora doseči na primer z zmanjšanjem proračunskih postavk z 28 na 2, s katerimi na področju zaposlovanja in socialnih zadev Komisija upravlja neposredno.

⁽¹⁾ Sporočilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu „Zgraditi našo skupno prihodnost – politični izziv in proračunska sredstva razširjene Unije – 2007-2013“ (COM(2004) 101 final).

⁽²⁾ Glej mnenje EESO o Evropskem socialnem skladu in od njega odvisnimi programi (CESE 1701/2004 – poročevalka: ga. ENGELER-KEFER).

1.3 Pri enem od teh novih instrumentov gre za program Skupnosti PROGRESS ⁽³⁾, „Program za zaposlovanje in socialno solidarnost“, ki ga je Komisija predlagala v Sporočilu COM (2004) 488 final in ki naj bi združil finančne pomoči številnih ukrepov, ki spremljajo politiko zaposlovanja in socialno politiko Komisije. Iz programa PROGRESS je izločeno financiranje tematskih področij „socialni dialog“ in „prost pretok delojemalcev“ ⁽⁴⁾ kot tudi organov Skupnosti za delovne razmere ⁽⁵⁾ in Evropskega Gender Instituta ⁽⁶⁾, ki naj bi se ustanovil. Pri programu PROGRESS gre tako za združitev naslednjih posebnih akcijskih programov Skupnosti: „boj proti diskriminaciji“, „enakopravnost spolov“, „sodelovanje v boju proti socialni izključenosti“ in „spodbude za več zaposlovanja“ kakor tudi vrsta proračunskih postavk, ki zadevajo delovne razmere.

1.4 V okviru programa, ki je bil zasnovan za obdobje 2007-2013 s finančnimi sredstvi v višini 629 milijonov evrov in ki naj dopolni ukrepe, izvedene v okviru ESS, se morajo v bistvu — z različnimi poudarki znotraj posameznih delov programov — podpirati tri vrste ukrepov:

— analitične dejavnosti, kot sta na primer zbiranje in razpošiljanje podatkov, študij, analiz, ocen učinkov, in tudi razvoj statističnih metod in vrednotenij, ki izboljšujejo razumevanje problemov in učinkovito izvajanje na posameznih prioritetnih področjih kot tudi njihovo povezanost z drugimi političnimi področji in strategijami EU;

⁽³⁾ PROGRESS = Programme for Employment and Social Solidarity.

⁽⁴⁾ Predlogi k finančnem spodbujanju socialnega dialoga, prostega pretoka delojemalcev (zlasti omrežja EURES) kot tudi študije in strokovna poročila na socialnem področju v višini 480 milijonov evrov bodo kasneje predloženi v ločenem sporočilu.

⁽⁵⁾ Evropski sklad za izboljšanje delovnih razmer (Dublin) in Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu (Bilbao).

⁽⁶⁾ Evropski Gender Institut (EGI), ki se bo na novo ustanovil, mora imeti za cilj oskrbeti Unijo in države članice s primerljivimi informacijami in podatki o vprašanih enakopravnosti med spoloma in služiti kot katalizator za razvoj, analizo in razširjanje informacij za njihovo spodbujanje. Komisija je za začetek leta 2005 obljubila ustrezno sporočilo.

- dejavnosti vzajemnega učenja, izmenjave informacij, ozaveščanja ter posredovanja in razširjanja preizkušenih postopkov kot tudi ukrepov na področju spremljanja in vrednotenja, kot je na primer vrednotenje s strani neodvisnih izvedencev (Peer-Review), ki med drugim pomagajo pri razumevanju obstoječega stanja v posameznih državah in s tem stremijo tudi k boljši uporabi pravnih predpisov EU;
- podpora glavnih akterjev pri spodbujanju izmenjave dobrih praks, širjenju informacij, podpora preventivnim ukrepom in ukrepom ozaveščanja kot tudi procesom razprav, npr. z organiziranjem delovnih skupin državnih uradnikov, nadaljnjim razvojem mreženja na ravni EU ali s financiranjem mreže izvedencev na posameznih področjih delovanja.

1.5 Program mora biti razdeljen na pet delov:

- **Zaposlovanje:** Podpora evropski strategiji zaposlovanja (ESZ), zlasti pri vrednotenju in nadzoru smernic zaposlovanja in priporočil, raziskovanje medsebojnega vpliva ESZ in drugih političnih področij ter ozaveščanje regionalnih in lokalnih akterjev o izzivih politike zaposlovanja,
- **Socialna zaščita in socialna vključenost:** Podpora metode odprtega usklajevanja na tem področju kot tudi poglobitev razumevanja vseh vidikov revščine in analiza povezanosti tega cilja z drugimi političnimi področji,
- **Delovne razmere:** Podpora dejavnostim za izboljšanje delovnega okolja in delovnih razmer, vključno z zaščito in zdravstvenim varstvom na delovnem mestu,
- **Nediskriminacija in raznolikost:** Podpora uspešnemu uresničevanju in učinkoviti uporabi prepovedi diskriminacije po členu 13 Pogodbe EU kot tudi vključitev prepovedi diskriminacije v vse strategije EU,

- **Enakopravnost spolov:** Učinkovito uresničevanje načela enakopravnosti med spoloma in spodbujanje *Gender Mainstreaming* v strategijah EU.

1.6 Program je odprt javnim in zasebnim institucijam in akterjem. Zlasti je namenjen državam članicam, lokalnim in regionalnim organom, javnim zavodom za zaposlovanje in državnim statističnim uradom. Poleg tega so do udeležbe upravičeni strokovne organizacije, univerze in raziskovalni inštituti kot tudi socialni partnerji in nevladne organizacije, predvideni v pravnih predpisih EU.

Financiranje EU bo potekalo bodisi v obliki pogodbe za izvajanje storitev kot izid razpisa bodisi v obliki dodatka (največ 80 %) k stroškom neposredno po pozivu k predložitvi predlogov za projekte.

Program PROGRESS mora spremljati en sam programski odbor namesto dosedanjih štirih (ustrezno štirim posebnim akcijskim programom).

1.7 Za sedemletno trajanje programa so predvidena finančna sredstva v višini 628,8 milijona evrov. Za posamezne dele programa so predvideni naslednji deleži celotnih sredstev:

- Zaposlovanje: 21 %
- Socialna zaščita in socialna vključenost: 28 %
- Delovne razmere: 8 % ⁽⁷⁾
- Nediskriminacija in raznolikost: 23 %
- Enakopravnost spolov: 8 % ⁽⁸⁾

Upravni stroški, zlasti za programski odbor, ki spremlja program PROGRESS, so omejeni z zgornjo mejo 2 % celotnih sredstev. Deset odstotkov celotnih sredstev (62,9 milijona evrov, okoli 9,2 milijona evrov letno) ni dodeljenih posameznim delom. Ta sredstva so spričo prihodnjih dogajanj med veljavnostjo tega programa, načrtovana kot letna „manevrska količina“, ki naj bi jo programski odbor delil znotraj programskih stebrov.

Pregled splošnih ciljev programa PROGRESS

Izboljšanje poznavanja in razumevanja stanja v državah članicah s pomočjo analize, vrednotenja in nadzora ukrepov	Spodbujanje razvoja statističnih instrumentov, metod in kazalcev	Podpiranje in nadzor izvajanja pravnih predpisov in ciljev strategije EU v državah članicah kot tudi vrednotenje njihovih učinkov	Spodbujanje mreženja in vzajemnega učenja kot tudi posredovanje in širjenje preizkušenih postopkov na ravni EU	Ozaveščanje interesnih skupin in javnosti v okviru strategij, ki jih zasleduje program PROGRESS	Izboljšanje sposobnosti najpomembnejših mrež EU za pospeševanje in podporo strategijam Skupnosti
---	--	---	--	---	--

⁽⁷⁾ Poleg tega se za področje delovnih pogojev za obdobje 2007-2013 načrtuje 266,4 milijona evrov za financiranje Evropskega sklada za izboljšanje delovnih pogojev (Dublin) in Agencije za varnost in zdravje pri delu (Bilbao).

⁽⁸⁾ Poleg tega je Komisija v svoji utemeljitvi k predlogu sklepa o programu Progress na področju enakopravnosti spolov v najbližjem času napovedala predlog za ustanovitev Evropskega Gender Instituta (EGI), v katerem zanj načrtuje proračunska sredstva v višini 52,7 milijona evrov za obdobje 2007-2013. Ustanovitev Gender Instituta ne sme imeti učinka na proračun, če je bil ta znesek v predloženi dotaciji programa PROGRESS že odbit.

2. Splošne in posebne pripombe k obravnavanemu predlogu

2.1 Če naj v EU — kar je osnova Lizbonske strategije — povečanje konkurenčnosti v na znanju temelječem gospodarstvu dejansko poteka z roko v roki s trajno gospodarsko rastjo, ki bo učinkovita pri zaposlovanju, in če naj to vodi k izboljšanju kakovosti dela kot tudi krepitvi socialne kohezije, potem ima zagotovitev ustreznih finančnih sredstev in instrumentov na vseh pomembnih političnih področjih programa PROGRESS odločilen pomen. V tem smislu EESO izrecno pozdravlja obstoječi predlog Komisije k programu PROGRESS 2007-2013 in posveča tej pobudi prav zaradi aktualnih prispevkov k vmesnemu pregledu lizbonske strategije veliko pozornost, saj bo pri tem okvirnem programu poleg ESS šlo za osrednje spodbujevalne instrumente za podporo socialno-politične agende 2006-2010, ki je prav tako v procesu odločanja. Kljub tej na splošno pozitivni oceni programa PROGRESS bi rad odbor poleg nekaterih splošnih pripomb k temu novemu finančnemu instrumentu Skupnosti v nekaterih konkretnih točkah izrazil tudi pomisleke k sporočilu Komisije, ki po njegovem mnenju potrebujejo nadaljnja pojasnila in tudi specifikacije v predlogu sklepa.

2.2 Splošni cilji programa:

2.2.1 Odbor na podlagi lizbonske strategije ocenjuje kot pozitivno, da predlog (ne glede na sedanje razprave okoli ponderiranja in oblikovanja finančnega načrta 2007-2013) z vso jasnostjo poudarja nujnost nadaljevanja obstoječih finančnih sredstev Skupnosti na področju zaposlovanja in socialnih zadev.

2.2.2 Nedvomno lahko tesnejše združevanje vseh tistih instrumentov financiranja Skupnosti na področju socialne in zaposlovalne politike, ki so v neposredni upravljalovski pristojnosti Komisije, v en sam okvirni program obravnavamo kot zagotovitev ustreznih finančnih sredstev za krepitev socialne dimenzije lizbonske strategije in zlasti tudi kot prispevek k usklajevanju političnih področij socialne politike v okviru socialno-politične agende.

2.2.3 EESO se v bistvu strinja s splošnimi cilji, kot so zajeti v členu 2 predloga. Bilo pa bi vsekakor zaželeno, da bi se kot cilj izrecno omenilo tudi spodbujanje mednarodne izmenjave pomembnih akterjev z izvajalskimi sposobnostmi na socialno-političnem področju, saj gre pri tem za mnogo potencialnih prosilcev okoli osrednje navezne točke za njihovo udeležbo pri projektih EU.

2.2.4 EESO v tej zvezi ne razume popolnoma, zakaj je v obstoječem predlogu sklepa v členu 2 (4) govor zgolj o „Spodbujanju mreženja na ravni EU“. Po mnenju odbora bi bilo treba seznam splošnih ciljev programa PROGRESS dopolniti, da bi tako zagotovili, da vzajemno učenje, ki se ga mora spodbujati preko programa PROGRESS, ne bi bilo omejeno zgolj na

akterje na ravni EU, ampak bi vključevalo tudi spodbujanje mednarodne izmenjave pomembnih akterjev na dvo- in večstranski ravni med posameznimi državami članicami. Poleg tega EESO meni, da je potrebno v členu 8 kot cilj izrecno omeniti „boljše poznavanje vseh vrst diskriminacije“.

2.3 Skladnost in dopolnjevanje z drugimi političnimi področji

2.3.1 Nov program je treba opazovati v povezavi z zasnovo „Streamlining“, ki jo Komisija že od leta 2003 spremlja na področju gospodarske in socialne politike, in tukaj zlasti na področju politike zaposlovanja. Ob tem izgleda člen 15 obravnavanega predloga sklepa, v katerem so omenjeni mehanizmi in dejavnosti Komisije in držav članic pri usklajevanju aktivnosti programa PROGRESS z drugimi strategijami, instrumenti in ukrepi Unije, pomanjkljiv, ker se obravnava samo eno ozko politično področje. Z ukrepi na področju raziskav, pravosodja in notranjih zadev, kulture, izobraževanja in mladine so sicer omenjena pomembna politična področja, ki nedvomno potrebujejo uskladitev z zaposlovanjem, izobraževanjem in dodatnim izobraževanjem ter socialno varnostjo, druga področja, kot na primer regionalna in kohezijska politika, pa so povsem izključeni.

2.3.2 Nasprotno temu je odbor mnenja, da je treba program PROGRESS povezati tudi z drugimi političnimi področji, ki v določeni meri vplivajo na stanje zaposlenosti kot tudi na podobo o socialni vključenosti, enakih možnostih itd.. V tej zvezi bi morale poleg prednostnih nalog izobraževanja, nadaljnega izobraževanja in vseživljenjskega učenja biti trdno zapisano tudi usklajevanje s strategijami in dejavnostmi na področju gospodarske, finančne politike in politike konkurence, da bi tako zagotovili, da te politike na evropski in nacionalni ravni ne nasprotujejo skupnim ciljem programa. EESO zato priporoča ustrezno dopolnitev členov 15.1 in 15.2 predloga sklepa.

2.4 Finančni okvir

2.4.1 Skupaj z globalnim finančnim okvirjem v višini 628,8 milijona evrov za izvedbo ukrepov Skupnosti za sedemletno trajanje programa določa Komisija v členu 17 predloga sklepa tudi za posamezne dele programa najnižji delež celotnih sredstev, ki ga je treba vsakokrat dati na razpolago. Po mnenju EESO je Komisija v svojem sporočilu zamudila priložnost jasno pojasniti, kako bodo načrtovane proračunske številke za celoten program vplivale na sedanje stanje spodbujanja v trenutno obstoječih akcijskih programih. Zelo zanimivi bi v tej zvezi bili zlasti primerljivi podatki o tekočih akcijskih programih, zlasti da bi lahko izvedli oceno, v kolikšni meri je ustrezno upoštevano gibanje inflacije ter na kakšen način in v kakšnem obsegu je bila pri oblikovanju proračuna ustrezno upoštevana že izpeljana in načrtovana širitev (EU-25 plus Bolgarija in Romunija). Do sedaj obstajajo tukaj samo neuradne informacije s strani Komisije.

2.4.2 Na podlagi aktualnega vmesnega pregleda lizbonske strategije in glede na vsebinsko širino programa EESO resno dvomi o ohranitvi proračunskega statusa quo na političnih področjih programa PROGRESS, za kar si prizadeva Komisija. V 3. odstavku poglavja 2 utemeljitve programa PROGRESS, ki jo je dala Komisija, je govor o „omejenih finančnih sredstvih“, ki se morajo zagotoviti za podporo socialno-politične agende. Odbor se nikakor ne more strinjati s to argumentacijo, saj je vendar že večkrat vztrajal pri nujnosti, da je treba v okviru finančne perspektive paziti na „lizbonizacijo proračuna EU“, ker mora biti vsekakor jasno, da mora biti zagotovljena ustrezna finančna osnova za doseganje ciljev tako evropske strategije zaposlovanja kot tudi socialno-politične agende.⁽⁹⁾ EESO se v tem smislu odločno zavzema, da se v finančni načrt za program PROGRESS vključijo zadostna proračunska sredstva.

2.4.3 Poleg tega člen 17 določa 2 % zgornjo mejo celotnih sredstev programa PROGRESS za upravne izdatke (12,6 milijona evrov) kot tudi 10 % (62,9 milijona ali okoli 9,2 milijona evrov letno) „manevrske količine“, ki naj bi jo programski odbor letno dodelil znotraj programskih stebov. EESO je sicer v tej zvezi povsem jasno, da sedemletno načrtovanje projekta spriči prihodnjih tendenc potrebuje določeno fleksibilnost, vendar se mu zdi pomembno vztrajati pri tem, da se pri tako zasnovanem, široko avtonomnem gospodarjenju z različnimi finančnimi sredstvi s strani Komisije in držav članic v vsakem primeru ohranita preglednost in sodelovanje Evropskega parlamenta v polnem obsegu.

2.4.4 Nadalje je odbor mnenja, da razdelitev finančnih sredstev na posamezne dele programa PROGRESS, ki je bila predlagana k sklepu, potrebuje nadaljnjo podrobno določitev. Tako je v členu 8 na primer cilj „enakopravnost med spoloma“ zapisan kot eden vsebinskih stebov programa PROGRESS. Temu delu programa je sicer v finančnem okviru (člen 17) dodeljenih občutno manj sredstev kot drugim ciljem. Kje je to utemeljeno? Razlaga, po kateri so bila proračunska sredstva za Gender Institut (52,7 milijona evrov), ki naj bi se ustanovil, odbita v programu Progress, ni prepričljiva, med drugim zato, ker mandat, struktura in način dela Gender Instituta sploh še niso jasni. Odbor meni, da tako omejevanje sredstev na področju politike enakopravnosti in enakih možnosti, med drugim tudi spriči lizbonskih ciljev o kvoti poklicne udeležbe žensk, o zapostavljanju žensk na delovnem mestu kot tudi o diskriminaciji pri dohodkih in načelu enakosti spolov, vsebinsko nikakor ni upravičeno. EESO v tej zvezi spodbuja, da načrtovana sredstva, predvidena za Gender institut, pri pripravi globalnega finančnega okvira programa PROGRESS — kot se je, kot vse kaže, zgodilo pri obravnavanem osnutku — ne bi smela zmanjševati proračuna, ampak bi morala biti predvidena kot samostojno financiranje.

⁽⁹⁾ K temu glej med drugim mnenje EESO z dne 9.2.2005 „Politika zaposlovanja: vloga EESO po širitvi in z vidika lizbonskega procesa“ (Poročevalec: gospod GREIF), številka 6.8.

2.5 Racionalizacija na ravni Komisije

2.5.1 Kar zadeva cilje poenostavljanja in racionalizacije, ki se jih poskuša doseči, je treba vztrajati pri tem, da bo Komisija z zasnovo „Streamlining“, ki jo zasleduje že od leta 2003 na področju socialne zaščite in zaposlovanja, sedaj nadaljevala tudi na področju subvencijske politike. Odbor obravnava to poenostavitev in racionalizacijo v načelu kot pozitivno, če bo to dejansko vodilo do prihranka pri stroških, do preprečevanja dvotirnosti kakor tudi do večje upravno-tehnične jasnosti in preglednosti.

2.5.2 Odbor pa bi v tej zvezi vseeno rad opozoril na nekatere težave, ki izhajajo iz spremembe jasno definiranih posebnih programov v enega samega, neprimerno večjega in navsezadnje težje upravljivega programa. Ali je glede na nadvse široko vsebino, ki jo ta nov program zajema, sploh mogoče in smiselno, da se v vsakem delu programa določijo istovrstno učinkoviti cilji? Ali za to sploh zadostujejo načrtovana finančna sredstva? Vsekakor je treba ukreniti vse potrebno, da se ne bo, spričo vsebinske širine, z upravno poenostavitvijo izgubila potrebna izostrenost na različnih programskih področjih. Treba je zagotoviti, da uradno objavljena upravna poenostavitev ne bo privedla zgolj do boljšega strokovnega vodenja programa, ampak tudi do ustrezne strukturiranosti vsebin, ki bo prijazna do ciljnih skupin.

2.6 Programski odbor in vloga držav članic

2.6.1 Člen 13 predloga Komisije vztraja, da mora Komisija pri izvajanju programa pomagati en sam programski odbor namesto dosedanjih štirih (vsak odbor na en akcijski program). Sestava tega odbora mora biti raznolika in glede na obravnavano snov odražati ustrezno zastopanost nacionalnih predstavnikov.

2.6.2 Postavlja se vprašanje, kako naj tak odbor deluje in kakšna naj bo njegova sestava, da bo še naprej zagotovljeno, da bodo upoštevani splošni in specifični cilji na vsakem od petih programskih področij na ustrezen način in v primernem roku. Ali ne bo to povzročilo velikih dodatnih upravljavskih stroškov in zlasti znatne potrebe po medresorskem usklajevanju na ravni držav članic? — Kaj to pomeni predvsem za majhne in v tem primeru zlasti za nove države članice? Na splošno bi bilo treba paziti na to, da racionalizacija na ravni Komisije ne bo otežila upravljanja za države članice in da bodo socialni partnerji in druge organizacije civilne družbe pri vodenju programa ustrezno upoštevani.

2.6.3 EESO poleg tega vztraja pri naslednjem: racionalizacija ne sme voditi do krnitev pri izvajanju programa, zlasti kar zadeva preglednost dela odbora poleg programov, kot tudi do krnitev pri vplivu držav članic na postopke odločanja in izbiri projektov. Zagotovljena morata biti ustrezna kakovost in vsekakor obstoječi obseg upravljanja, doseganja ciljev, udeležbe, pa tudi ustrezní Monitoring in Follow-up s strani Komisije.

2.7 Poenostavitev za končne uporabnike in dostop do programa

2.7.1 Predlagana racionalizacija mora po mnenju Komisije povečati zunanje učinke, jasnost in skladnost instrumentov, da bi koristila predvsem končnim uporabnikom. S standardiziranimi postopki in usklajenimi izvedbenimi določili mora biti za potencialne prejemnike finančnih pomoči enostavnejše zaprositi za sredstva iz različnih delov novega programa. Tako morajo imeti končni uporabniki dostop do „One Stop Shop“, kar je med drugim pomembno, kadar je projekt usmerjen na cilje več programskih delov.

2.7.2 Pri številnih navedenih zamislih o racionalizaciji in boljši porazdelitvi virov je brez poznavanja konkretnih izvedbenih določil težko oceniti, v kolikšni meri so različne vrste ciljev združljive: (a) večja, centralizirana programska struktura; (b) manjša, učinkovita uprava na vseh ravneh (Komisija, države članice, nosilci projektov); (c) zahteve poročanja in finančno-tehnične varnosti; (d) po možnosti premočrten in odprt dostop do programa za vse ciljne skupine. Tukaj je potrebna aktivna strategija na način izvedbenih določil, da bi lahko s tem premostili predvidljive konflikte med cilji. Po mnenju odbora bo uspeh novega programa nenazadnje odvisen od tega, da bodo uradno objavljeno poenostavitev lahko izkusili tudi uporabniki. Po mnenju odbora bo zato od izvedbenih določil, ki jih je treba sprejeti (med drugim „One Stop Shop“), v glavnem odvisno, ali bodo postavljeni cilji poenostavitve in racionalizacije kot „dodana vrednost za uporabnika“ tudi dejansko dosegljivi.

2.7.3 „Demokratičnost“ uporabe sredstev Skupnosti bo torej treba meriti zlasti s tem, v kolikšni meri bo za napovedane prosilce lažji dostop do programa in projektov oz. v kolikšni meri je mogoče preprečiti zožitev dostopa do projektov. Glede na novo velikost programa, na izkušnje z drugimi akcijskimi programi in pobudami Skupnosti kakor tudi glede na sedanje izkušnje z novimi finančnimi predpisi Komisije, se kaže: potrebni so ustrezni preventivni ukrepi, da izvedbena določila ne bodo preprečila dostopa tako imenovanim „majhnim prosilcem“. Zato se postavlja vprašanje: Kateri „izravnalni“ ukrepi se v tej zvezi lahko sprejmejo, da bo s tem program PROGRESS tudi za organizacije civilne družbe brez specialistov za projekte in velike (knjigovodske) infrastrukture, kljub naraščajočim upravnim nalogom (npr. predložitev bančnih jamstev, ocenjevanje bonitete, revizijska potrdila), ostal ne samo uporaben, ampak tudi privlačen in primerno dostopen?

2.8 Sodelovanje z organizacijami civilne družbe

2.8.1 V členu 9.2 — opis ukrepov za doseg ciljev — se pri spletu dejavnosti „vzajemno učenje, senzibilizacija in razširjanje“ določijo naslednji cilji: „izoblikovana evropska dimenzija“, „primerna dimenzija“, „prava dodana vrednost na ravni EU“ kot tudi omejeni nosilci: „organi na nacionalni in podna-

cionalni ravni in drugo“. — Omenjena merila so nejasna in dajejo veliko manevrskega prostora za različno razlago. Odbor zato priporoča, da se zagotovi, da pri strožji uporabi teh meril pri razpisih/vlaganju prošelj ne bo prišlo do očitne zožitve na primer na velike projekte in s tem na določene ciljne skupine in akterje.

2.8.2 V členu 2.5 predloga sklepa se „ozaveščenje interesnih skupin in javnosti za strategije EU“ navede kot splošni cilj programa PROGRESS. To lahko uspe samo takrat, če bodo vsi pomembni akterji na socialno-političnih programskih področjih na evropski, nacionalni in lokalni ravni tudi naprej lahko razvijali svoje dejavnosti. Odbor v tej zvezi poenostavitev in racionalizacijo pozdravlja zlasti takrat, če bo to olajšalo dostop vseh „interesnih skupin“, zlasti socialnih partnerjev in drugih organizacij civilne družbe, in to ne bo vodilo k zoženju dostopa do sredstev Skupnosti.

2.8.3 EESO je v tej zvezi zaskrbljen, da je v seznamu akterjev z dostopom do programa PROGRESS ta dostop omejen na nevladne organizacije na ravni EU. Člen 10 („Dostop do programa“) ne govori o nevladnih organizacijah na nacionalni ravni. Odbor je mnenja, da igrajo akterji na ravni EU sicer pomembno vlogo, da pa gradnja omrežja, identifikacija in razširjanje dobrih praks kot tudi vzajemno učenje poteka predvsem med akterji, ki imajo na določenem področju primerne izkušnje in so dejavni na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni. Meni, da so čezmejne akcije in zagotavljanje izmenjave izkušenj v okviru Evropske unije v tej zvezi prav tako pomembne kot formalno združenje akterjev na evropski ravni. Zato predlaga, da se predloženo besedilo Komisije preoblikuje in akterji, ki imajo dostop do programa, preprosto definirajo kot nevladne organizacije, ki delujejo tudi na evropskem področju.

2.8.4 Odbor zato priporoča pripravo ustreznih pojasnil in uskladitev v členih 2, 9 in 10 predloga sklepa, da bi zagotovili enega izmed nadrejenih ciljev, ki jih je navedla Komisija, in sicer sodelovanje z organizacijami civilne družbe.

3. Povzetek

3.1 EESO v celoti pozdravlja obstoječi predlog Komisije o programu PROGRESS 2007-2013 in posveča veliko pozornost tej pobudi prav zaradi aktualnih prispevkov k vmesnemu pregledu lizbonske strategije. Pri tem okvirnem programu gre za enega od osrednjih spodbujevalnih instrumentov na področju socialnih zadev in zaposlovanja, ki časovno presega pravkar sprejeto socialno-politično agendo 2006-2010. Že na podlagi iz tega izhajajočih dolgoročnih ugotovitev ima Odbor v nekaterih konkretnih točkah pomisleke o sporočilu Komisije, ki potrebujejo nadaljnje pojasnitve in tudi podrobne določitve v predlogu sklepa.

3.2. Pri tem pa gre zlasti za pomisleke o: a) skladnosti z drugimi političnimi področji Skupnosti, b) dodelitvi denarja in porazdelitvi sredstev, c) širšem dostopu in koristnosti za končne uporabnike, kljub racionalizaciji na ravni Komisije, d) preglednosti in udeležbi v programskem odboru, e) vključenosti civilne družbe;

3.3. EESO upa, da se bo pomisleke glede teh točk v zvezi z uresničevanjem lizbonskih ciljev, zlasti tistih glede finančnega okvira, upoštevalo pri nadaljnjem odločanju o programu PROGRESS.

V Bruslju, 6. aprila 2005

Predsednica Evropskega ekonomsko-socialnega
odbora
Anne-Marie SIGMUND

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o predlogu za priporočilo Sveta in Evropskega parlamenta o nadaljnjem evropskem sodelovanju pri zagotavljanju kakovosti v visokem šolstvu

COM(2004) 642 final — 2004/0239 (COD)

(2005/C 255/14)

Svet je 20. januarja 2005 sklenil, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropskih skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu: *Predlog za priporočilo Sveta in Evropskega parlamenta o nadaljnjem evropskem sodelovanju pri zagotavljanju kakovosti v visokem šolstvu*

Strokovna skupina za zaposlovanje, socialne zadeve in državljanstvo, zadolžena za pripravo del Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 15. marca 2005. Poročevalec je bil **G. Soares**.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 416. plenarnem zasedanju 6. in 7. aprila 2005 (seja z dne 6. aprila 2005) s 144 glasovi za, 2 glasovoma proti in 6 vzdržanimi glasovi.

1. Uvod

1.1 Člen 149 (1) Pogodbe o ustanovitvi Evropskih skupnosti določa, da „Skupnost prispeva k razvoju kakovostnega izobraževanja s spodbujanjem sodelovanja med državami članicami ter po potrebi s podpiranjem in dopolnjevanjem njihovih dejavnosti, pri čemer v celoti upošteva odgovornost držav članic za vsebino poučevanja in organizacijo izobraževalnih sistemov, pa tudi kulturno in jezikovno raznolikost.“

1.2 24. septembra 1998 je Svet ministrov odobril priporočilo o evropskem sodelovanju pri zagotavljanju kakovosti v visokem šolstvu, ki „poziva države članice, da podprejo ali vzpostavijo sisteme zagotavljanja kakovosti ter spodbudijo visokošolske ustanove in pristojne organe pri sodelovanju in izmenjavi izkušenj.“ Komisijo pa poziva, da „podpre takšno sodelovanje in poroča o uresničevanju ciljev priporočila na evropski ravni in ravni držav članic.“

1.3 Iz poročila Komisije ⁽¹⁾ je razviden izjemen napredek pri vzpostavljanju sistema zagotavljanja kakovosti in spodbujanju sodelovanja, vendar pa je poudarjeno tudi, da to še ni dovolj. Poročilo opozarja, da „je potrebnih več daljnosežnih ukrepov, da bi evropsko visoko šolstvo postalo uspešnejše in da bi si v očeh prebivalcev Evrope ter študentov in univerzitetnih delavcev z drugih celin ustvarila podoba preglednosti in zanesljivosti.“

1.4 Evropski ministri za šolstvo so na srečanju v Berlinu septembra 2003 v okviru bolonjskega procesa razpravljali tudi o evropskem območju visokega šolstva. Prišli so do zaključka, da so bili sistemi zagotavljanja kakovosti, ki temeljijo na vrsti ključnih elementov (kot je ocenjevanje programov ali institucij z notranjim ocenjevanjem in zunanjim pregledom, udeležba študentov, objava rezultatov, mednarodna udeležba) v splošnem izpopolnjeni v vseh državah članicah.

⁽¹⁾ Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij (COM) 620 final z dne 30.9.2004).